

გაზეთის ფასი

საქართველოს დრო

საქართველოს დრო

ქრონოსი

თვილისში — „დროების“ რედაქციის კანტონში, მდებარე ქიშინის და კაპა, სტამბაში, ხანის ქუჩაზე, ამატუნის სახლში. თვილისის გარეშე მცხოვრებთათვის ადრესი: Вь Тифлисе. Вь контору редакціи грузинской газеты „ВРЕМЯ“. ქუთაისში — ლ. ლ. ლ. უ. ა. ს. თ. ა. ნ. — პოლიციის ქუჩაზე, მეტეონ პალიცის სახლში.

პეტარს ორი თვის განმავლობაში შეუძლია უყაფე მიიღოს თავის ხარჯით სტატია, რომელიც გამოგზავნილი იქნა „დროებაში“ დასაბუქად, მაგრამ, რომლისაზე მიზნისა გამო, არ დაიბეჭდა. იმე აუცილებელი საჭიროება მოიხზავს, რედაქცია შეამოკლებს, გამოგზავნილ სტატიასა და ისე დაბეჭდს ვაჭუთში.

საკონსტიტუციო და სალიტერატურო გაზეთი.

წელიწადი მისუთი.

შინაარსი

ქართული: წერილი ამბები, — მორის უფროსი („დროების“ კორესპონდენცია). რუსეთი: ამბები, — ომის ამბები. — უცხო ქვეყნები: პეტროპოლისი (პეტროპოლისის მთიანეთი), — პეტროპოლისი (ბისმარკის ცირკულიარი), — პეტროპოლისი (რომის აღება). ნარევი. — მათათა რედაქციის განცხადება. შეტყობინება: მართალი ხასიათი რუსულ წარმართებაში. — სკანდელისა.

დარბევა იბეჭდება ქართულათ მთავრობისაგან და ამ ახლო ხანებში სოფლებში გაგზავნიან, აგრეთვე დაიბეჭდება „სასოფლო გაზეთშია“. მთხოვეთ ჩვენს ქართულელ კორესპონდენტებს ხოლოცის ამბავი შეგვატყობინონ, რამდენათაღ შეიძლება დაწერილებითა.

საგარეჯოში აგერ რამდენიმე წელიწადია სასოფლო შეკოლა გამართული; აწველის სოფლის მღვდელი, ამბობენ ამ შეკოლაში ოცდაათიდან ორმოცამდე ყმაწვილი სწავლობსო.

სახელმწიფო რჩევამ დაამტკიცა დიდი მთავარი პაეკასის ნამეტნიკის წარდგენილობა, რომლის ძალით შლადიკეკაზის პროვინანზია შეიქნება სრულ რეალურ გიმნაზიათ. ეს ამბავი გაზეთს „ხმას“ გაუგონია.

გორის უახლიდავ
(„დროების“ კორესპონდენცია).
პრაფერი მდგომარეობა კორესპონდენტისა ამისთანა ადგილებში, როგორათაც ისა, საიდაც მე ვიწერები ჩემს წერილებსა. პითხულობენ ამ წერილებს და გარდა იმისი უბრალო ქორულის მხარისა, სხვა აზრი არა

ეყურებთ რა, და შენც ისე გიყურებენ, როგორც მექორეს, რომელიც, როგორც დაგინახავს და არ მოეწონები, მაშინვე შინჯში ჩაგდებ და მოგყენის. იქამდინ არ არის აქ მრავალთა შორის აეისა და კარგის გარჩევა, რომ უყვირო: რა იყო ცუდი იმ ქვეყანაში, რომელიც უ— გაუციტხავს გაზეთშიო? მაშინ იქნება უფრო პირები დაელოთ, რომ ყველა წაეციტხათ, რაც უწერა ჩემს მეორე წერილში. მართლაცა და რა არის ზოგიერთების თვალში იმაში ცუდი, რომ კაცმა ღერცოლობა დაირქვას, თუნდა რომ ღერცოლის გლეხ-კაციც არ იყეს! რა არის ცუდი, რომ კაცმა რიგთანამამის უკანასკნელი გროშის მოხმარების მაგიერათ, კუდაბზიკობაზედ მიფლანგოს!.. მსტროესკის განა მიეტყვება, რომ აპირებს კომედიის დაწერას ჩვენს კუდაბზიკებზედ, რომელთაც თითქმის მილიონები მიიღეს თავისი კუდაბზიკობით და კუდაბზიკობაშივე მიფშენიტეს, და დღეს უნუგეშოთ დასტირიან თავის წასრულს დიდებს! რა არის იმაში ცუდი, რომ ჩვენს გაზდის ქალებს აქეთ-იქით ტლაკინი უფრო ეხალისებათ, ვიდრემ შინ სახლოცნობა და ათასში ერთხელ შინც არის წიგნში ჩახედვა! რა არის ცუდი, რომ ზოგი ჩვენი კნაიჭები და კენები სხვა წოდების ხალხს ისე უყურებენ როგორც თავის ოთხფესსა და თავისი თავი შივოს ძვალი ჰგონათ! შეელო ამასა და ამ გვარს რაშიმე რა არის ცუდი, რომ საკიცხავთ გაუხდიათ „დროებასა“ და იმის მწერლებსა!

ჩვენი ცხოვრება თითქმის სულ ამ გვარებიდამ შესდგება და მაშ სულ არაფრათ ვარგებულვართო! ამბობენ აქ გაცხებულნი, მაშასადამე, რა კაცი უნდა იყეს ისა, ვინც ამ დაურღვეველს და ქამთა უცვალვებელს სიწმინდეს ეხება თავისის არაწმინდა ხელითაო! მაშასადამე ხარ მექორე, რომ ამ გვარ საქმეებს აძლევ იმ მნიშვნელობასა, რომელიც იმათ არა აქვს იმათ თვალში... რასაკვირველია, მექორებიოთა და კუდაბზიკობით აქ ვერავის გააკვირვებ, მაგრამ ის უყვირო, რომ ამგვარ საქმეს იმათ ლიტერატურაც ეცილება. შორიკანაობა ძელსა და რბილობაში აქეთ აქ გამჯდარი. . . . . შენი მტერია, რომ აქ ქორიკანაობასაგან არის ქვეყნა აკლებული, როგორც ვხედავ. უნდა პატარას ხანს დაგატრიალა და დაგანლოვა იმ საზოგადოებასთან, სადაც ერთათ არიან შეკრებილი რამდენიმე სახლობა და მეტადრე თუ ამ სახლობაში ბევრი გასათხოვარი ქალებიც არიან. ზეციერთ ანგელოზი რომ იყეს, დედამიწასთან გასწორებენ: ცალკე გასათხოვარი ქალები სხვებსა და ცალკე სხვები სხვათა და ნამეტნავათ გასათხოვარ ქალთა. ამასთან ცილი! ისეთი ცილი, რომლის წარმოდგენა არა ცხოველს ფანტაზიას არ შეუძლიან. სდამდინ არის აქ მიღწეული ცილი და ქორები ერთი ძველ-ახალი ამბავი გიჩვენებო ამასა. შორის რომელსამე კაცს, რომლისაც სახელისა და გვარის მოყენა არ მინდა აქა, მეფე ირაკლიმ ცუდის ლაპარაკისა

საქართველო

შორ რუსულ გაზეთში სწერენ, რომ ძველის სამხედრო სასამართლოების რეფორმის დამტკიცებულა უმაღლესი მმართველობაგან და თვითონ სამხედრო სასამართლოებამ მხარეში მოკლე ხანში გაიმართებაო. შერო ოლქის სასამართლო თფილისში მოემდგოს, ძავეკაის ნამეტნიკის დღეობას, „Гол.“ №№ 257—258.

ამ უკანასკნელ დღეებში შალაქში ხოლოცაქამათ იქლო; იმედია, რომ ერთ-ორ ხანს შემდეგ სულაც ხსენება არ იქნება. მართლში ზოგიერთ სოფლებში ხოლოცა მხოლოა, სურამისაკენ და შორზე ახლოთაც; როგორც შევიტყუებ, ხალხი ძალიან დაშინებულა; ბევრს სახლ-კარისთვის და ევენახებისთვის თავი დაუნებებია და ტყეში გასულა. შორა, რომ ვინც იცის რამე, დარჩივოს ხეი კაცი: როგორ უნდა მოიქცეს ამ ავათფობის დროსა. აქვე უნდა ვთქვათ, რომ

ფელტონი

თხული ხასიათი რუსულ წარმოდგენაში (წანახაი)

ქართული აქტიორებისთვის ალბათ მეტის მეტ მოუბეზრება თავი ჩვენ ყმაწვილებს, რომელნიც მაინცა და მაინც საყველ-პუროთ წიგნს ენებს ხმარობენ და უცხო ქვეყნებისათვის იკაზმებიან. „თქვენ, — უფიქრიათ აქტიორებს, — თქვენ გგონიათ, რომ მარტო განი სახის და ტანსაცმელის გამოცვლით შეიძლება მიგიღიათ თქვენი თავი განათლებულ ჩაითვალოთ? ძარგი, მაშ ენახათ, თუ ეს შეიძლება საკმაოა, ხალხის ხასიათის გადასახლება; ენახათ თუ ლაზთიანი სანახავია თქვენი ხალხის გარეგანი თვისებების გაგება, ხალხის ხასიათის მიუბამეველათ; დახ, თითქმის!

მართლაც, ამ ჩვენს თფილისის ქალაქში და სხვა ენაზე მოლაპარაკე და სხვადა სხვა ენების მიმბამეველ პირს ბევრს შეეყრები, რომელიც მხოლოდ გარეგან თვისებებს და არა შინაგან ხასიათს ბამევენ. მოდი და ნუ მოგვამბობთ თავის ამგვარი მიბამეველობა! მოდი და, თუ შეიძლება, მართლად ქართველების მაყურებელსა და მოსმელსა ქართულათ მორთული რუსების თამაშობას დაქქიის?

რულება და თფილისის სცენის, თფილისელი საზოგადოების ერთბაშით დანახვა—ერთია.

წარმოიდგინე, „შალაქის გარეთელი“ მკითხველო, მშენებრათ გაჩაღებული ეავება დარბაზი, რომელიც მდიდრულათ მორთული, დალამაზებული და გულ-ყელ მოშიშველებული ქალებით და გამოკიშული კაცებით ისეთ რიგათაა საესე, რომ ხალხი კედელზე მიკრულ საჯდომებზედაც ზის. წარმოიდგინე, კიდევ, რომ ამ დარბაზში ყოფნა—კვირაში ერთხელ მაინც—ჩვენს მაღალ და შემძლე საზოგადოებას თავის მოკალეობათ მიანია. წარმოიდგინე, ამის შემდეგაც, რომ ამ საზოგადოებას მოწიწებით თვალები სცენაზე მიჩერებული აქვს, ისე რომ გამოუცდელ კაცს ვგონება, ესენი წარმოდგენას გულმოდგინეთ ყურს უგდებენო. საბოლოოთ წარმოიდგინე, რომ უმეტესი ნაწილი უფრო თავის ტანსაცმელის და პირისახის გამოსაჩენათაა მოსული და მოწაღინებული, და მაშინ შეგეძლება თფილისის თეატრზე ცოტადენა აზრის შედგენა.

და როცა ეს ყოველიფერი თვალ-წინ კარგა ნათლათ წარმოიდგინო, გულზე ხელი დაიღე და გამოტყუებით მითხარი, რა გული გაუძლებს კაცს იმისთანა წარმოდგენას მოცდეს, რომელშიაც რუსულათ მორთული ქართველობა ქართულათ მორთული რუსების თამაშობას დაქქიის?

მაუძღობდა სხვას გული თუ არა, არ ვიცი; ის კი ვიცი, რომ მე არ გამოძლო, როცა გამოცხადება წაეკითხე, რომ შაფათს რუსული

ტრუბის აქტიორები რუსულ ენაზე დრამას წარმოადგენენ, რომელიც უფ. ბეკლემიშვეს ქართველების ცხოვრებიდან შეუდგენიაო. და რადგანც გულმა არ გამოძლო—მეტო ღონე რაღა მექნებოდა, თეატრის ბილეთი უნდა მეყიდა.

შარდა რომ აიხადა, სცენაზე რაღაც ციხის კედლები იყო დახატული. ძედლებს ქვეშა მოხდა, და ჭის გვერდით, მინდორში, ხალიჩიანი ტახტი იდგა.—ხომ ამ გვართაა გაწყობილი ჩვენებური სახლების უმეტესი ნაწილი, მკითხველო?

ამ ნაირათ მოწყობილ სცენაზე გამოდის ზღებოვის ქალი—მაიკო—და პირველივე სიტყვით გეაცნობინებს, რომ იმას გამწარებულათ უყვარს ერთი ახალგაზდა ეპარი, ზიგო. იქ წამვე სცენაზე დარბაზული მიხვრა-მოხვრით, კოხტა, აფხაზური სიარულით გამოდის ჩესტიანათ მორთული უფ. ნადლერი, რომელიც თავის მხრით გვიმოწმებს, რომ იმას აღტაცებით უყვარს ზღებოვის ქალი—მაიკო—და ზედ გვარის დაწერას აპირებს.

მაშინ არწოდის ცოლი—მაიკოს დედა—მოდის, და თავისი მხრით გვიცხადებს, ახალგაზდების დაქორწინებაზე თანახმა ვარო.

ამის შემდეგ ზიგო ბაზარში მიდის, ვითომ თავისი საცოლოსთვის საკაბის საყიდლათ, ნამდვილათ კი იმისთვის, რომ ბურღინის ქალს (თუ ცოლს)—ბებერ მაქანკალს—სცენაზე გამოხვდის და თავისუფლათ ლაპარაკის ნება მისცეს.

რასაკვირველია, რომ ზიგოს ვასელია და მაქანკალის შემოსევა—ერთია.

მაქანკალი—ამას რაღა თქმა უნდა—მაშინვე „მიხვეულ-მოხვეულ“ ლაპარაკს იწყებს, მაგრამ ისე, რომ სანამ სუფრაზე ფულსა და ოქროს ნივთებს არ ყრის და მახტანგის სახელს არ ახსენებს, ვერცერთი მისი მსმენელი ვერას იგებს მის ლაპარაკში. მკეროს ფულის ჩხრიალი; მეტის მეტათ აკვირვებს არწოდის ცოლს და ზღებოვის ქალს. ამ დროს ხელახლავ ზიგო მოდის, თითქო უნდა უთხრას მაქანკალს: „არ გეყო ამდენ ხანს სცენაზე ყოფნა, გადი ეხლა, მეც დამაცალეო.“ მაქანკალი წყველა-კრულავით სცენას ტოვებს.

ცოტა ხნის შემდგომ უფ. ნადლერი და არწოდის ცოლი სცენიდან გადიან; შემოდის მაშინ მაქანკალის გამომგზავნილი, უფ. აგრამოვი, ანუ „თავადი მახტანგი“, რომელიც ახალგაზდა ქალს თავის სიყვარულს უცხადებს, და როცა იტყობს, რომ ქალის გული „დაკავებული“ ყოფილა, ემუქრება—რაც უნდა მოხდეს, შენ მაინც „ჩემი“ იქნებიო. ამის შემდეგ ფარდა იშვება და პირველი მოქმედება თავდება.

მეორე მოქმედებაში ქართული ქიფია გამოხატული. ძეიფზე თავადი მახტანგიცაა, იმას ამხანაგები და გამოგდებული მაქანკალი უჩივენენ, მაიკო მოიტაცეო.—შემდგომ ამისა, ხდება მოტაცება, და ჩვენ წინ იმართება მახტანგის სასახლე, მოტაცებული ქალით. მახტანგი ეუბნება შემოყვარეო, ქალი კი ევედრება

და ცილისათვის შეაქმა ისა, რასაც თავის დღეში კაცი ღორს არ შეეცილება. მგრეთვე მეფე ირაკლის დროსაც იყო ზორში ერთი ვაჭარი, რომლისაც გვარსა და სახელს ვერც თვე არ მოვისხენებ და რომელიც რაღაცებს კვებულობდა; მოვიდა მეფე ზორსა და მწარეთ გულ-დამწვართ გორელებთ დაჩოქვილი შესტირეს შეფესა, რომ ამა და ამ ვაჭრისაგინ ამ გვართ სირცხვილი გვადგია. მეფემ ამასაც ის თავისა გაუწია თავის ენისათვის, რაც ზემოთ მოხსენებულს კაცსა.

რაც შეეხება კულაბიკობას მე მეორე წერილში მოვიწერე რომელიმე მაგალითები, მაგრამ, რადგანაც განგებამან კაცთა სურვილისამან არ ინება მათი გამჟღავნება, აქაც დავიდუმებ ამხედ, მხოლოდ გაეხსენებ რომელსამე.

მგონებ სამოცდა ექვსში იყო, მე რომ ზორის უფხვლიდამ მებამე მესტირებდ ვიწერებოდი. წარმოიდგინეთ უბედურება, რომ აკი იმ წერილს მებამე მით დიღწევი რაღაცასა-სწავლითა. რასაკვირველია, იმან არ იცის, რომ ის წერილი ჩემია და არც იცის, რომ მე ვარ მწერალი. ბამხეთა ამ მებამე ერთს სადილზედ ტრაბახით, რომ ის უბრალო მესტირე კი არავეს ეგონოს, რომ იმხედ გაზეთებშიცა სწერენ, რომ იმის სახელი განთქმულია. მე მინდოდა მესარგებლა ამ ქამითა და დამეწერა იმისი ლექსები, მაგრამ, წარმოიდგინეთ ჩემი გოაცება, რომ იმის ლექსებში არამთუ ვეღარ ვიკან ის ლექსები, რომელიც გამეგონა სამოცდა ექვსში და ეს ლექსები იყენენ ისეთივე ყბედური ლექსები, რომელთაც გაიგონებთ ყველა უბრალო რაჭველი მესტირისაგან. მე დიდხანს ვერ მოვედი გონებასა და ვფიქრობდი: დავიჯგრო ამ ოთხის წლის განმავლობაში ასე დავცა ეს ნიჭი, რომ ნატალიც კი აღარ დარჩა იმისი, რაც აქამდინ იყო, მეთქი! მე ორს რასმე დავებრალე ესა: ან იმასა, რომ, როცა ლექსების თქმა დაიწყო, ძალიან ალტაცებაში იყო მოსული ღვინითა; ან იმასა რომ ვაჭი—შვილი მოჰკდომოდა ამ ხანებში და იქნება გული წაუხდა, მეთქი. მაგრამ საკვირველი არ არის, რომ ქებასაც აწყინა. სხვათა შორის კვებუ-

ლობდა, რომ ჰეკვაძე (ეგონებ, ილია) მიბარებოდა, რომ შენი ლექსები უნდა გავიგონო და გავაკეთებო. როგორც ეტყობა, ქება ძალიანა სწყენს ჩვენს კაცსა და კიდევ იმითა არის, რომ ძვირათ აქებენ ჩვენი ზოგიერთა რეცენზენტები—თუნდა ღირსიც იყვენ—ჩვენს მწერლებსა და მეტადრე პოეტებსა (რომელიც, ჩემის აზრით, თუ არის ვინმე ჩვენს ლიტერატურაში საქები, ჯერობით ისევე პოეტები და მეტადრე ჰალადიდელო, რომელიც იხენდა მადლოცა და ძლიერს ნიჭს, თუმცა იდეების შემუშავება აკლდა კიდევ იმასა.) ილია ჰეკვაძესაც იქნება ქებამ აწყინა და, აკაკი წერეთელს კი არ ვიცი რამ აწყინა: ქებამ თუ ძაგებამ. მგონებ ორივემ, რადგანც არცა სწერს და არც წერას იშლის. ისევე ძვირსელიდემ აჯობა ყველასა: რამდენიც გინდა აქე, რამდენიც გინდა ძაგე, მისი მწერლობა მინც თავისას არ იშლის: თუ ახალს ვერ მოახერხებს, ძველებს გაიმეორებს, ან სხვაფრივ როგორმე მოაგვარებს...

მე აქაურს საქმისა და სწავლის უხალისობას ვებრალე იმასა, რომ აქაური ხალხი ძალიან არის გართული: დღეობაებში, წვეულობაებში, ჭორიკანობაში, ცილის წამებაში და სხვა ამ გვარ შექცევებში. ზოგიერთა შექცევებში კი, ღვითთ, გამოდის ხმარებიდამ. მე ვფიქრობ ასე იმიტომ, რომ ისინი ამ მოკლე ხანში აღარ გამოვარებულან, თორემ ამ რამდენისამე ათის წლის წინათ აქ ჩხუბებსაცა ნახავდი, მკითხველო. მე გიამბობთ სხვათა შორის აქ რამდენსამე ჩხუბის ამბავსა.

ჯერ იქნობამდინაც ჩვენი გველფები და გიბელინები სრულიად არ მოსპობილან აქა, ესე იგი თავადისა და აზნაურების პარტიანი. მაგრამ ამ ახალმა სამართალმა ცოტა არ იყო შემპიკრი ამათი განხეთქილება. ამ რამდენისამე ათის წლის წინათ ერთს ჩვენს თავადის-შვილის ცოლს და ერთს აზნაურს მოუხდათ თურმე განხეთქილება. რასაკვირველია, თავადის-შვილმა ვერ აიტანა, რომ გუშინდელმა იმისმა ყმამ დღეს წინააღმდეგობა გაუწია: დაუძახა თურმე ამ ქალმა თავის საყმოს და შეჰკრიბა ერთი სამასიოდე სულ მარჯვეთ შეიარაღებული კაცი და დააპირა ამ აზნაურის და-

გამიშვიო. ამ დროს მოისმის „ხმაურობა“, იღება კარი და სცენაზე გამოდის მიგო, სალდათეებით. ზულმოსული მახტანგი ამბობს, თუ ასეა და, ეს ქალი ჩემი საყვარელი იყო. მიგოს ამხედ გული მოსდის. მაიკოს დედა თავზე ლეჩაქს ისწორებს და თვითონ მაიკო მიგოსკენ მიდის. „ზადი იქით, გამეცალო“, ეუბნება მიგო, და გარეთ გარბის.

ქანასკენი მოქმედება წარმოგვიდგენს გავიწყებულ მაიკოს და დატუსაღებულ მახტანგს. მიგო ცოტათი ჰკუთნის ვარდება: იქნება მახტანგმა ჩემს საცოლოს ტყუილი მოუგონა, — წაიდე ერთი ვკითხვა, მართალი თქვა თუ არაო. — სცენა წარმოადგენს სამჯავროს, სეკრეტრით, „ადეოკატი“ და სალდათებით. მახტანგი ამბობს მართალი მითქვამსო, მიგო დაუბოლოებელი სიტყვებით ამტკიცებს — სტყუვიო, შეიქნება ამხედ—სამჯავროში—ბრძოლა, ვაჭარი მიგო ხანჯალს იღებს და მახტანგის მოკვლას აპირებს; მაგრამ მახტანგი ფიქრობს, რადგანაც მიგომ უნდა მომკლას, მე ხომ მინც მკვლარი ვიქნები და იმას კი ციმბირში დაკარგვენ; ისევე ის არ ეგობინება, ხანჯალი წაერთვა და ჩემი თავი მოეკლა, — მაშინ ციმბირში არავენ გაიგზავნებო? ამ ფიქრით ის მიგოს ხანჯალს ართმევს და თავს იკლავს. დაცემის დროს ხანჯალი იმას ხელს სჭრის. ამ ამბავს გავიწყებული ქალი ჰკუთნებ მოჰყავს; მიგო ჯვარის დაწერას პირდება და დრამა საზოგადო ტაშის კვრით თავდება.

დიდი ოსტატი ყოფილა ამ დრამის დამწერი! მითომ და რაო? აი, მე დავწერი—უფიქრია იმას,

—ისეთ დრამას, რომელსაც ქართული სახელი ერქვას, და რომლის მოქმედ პირებს ქართული ტანისამოსი ეცვათ. მაგრამ ამ დრამაში ქართული ხალხის არც ერთი თვისება არ იქნება გადმოღებული: ამის მაგიერათ, ყველა მისი თვისება და ზნე უკულმა იქნება გამოხატული...

ალბათ ამ აზრით და განზრახვით, „მაიკოს“ დამწერს უგრძობელი და ზანტი პირები გრძობის ალით აცხებული გამოყავს. დიან, ჩემო მკითხველო, ჩვენებურ ახალგაზდას, რომელსაც სიყვარული „ხეირიანი“ მზითვის საზოგენელ იარაღათ მიანჩია, და რომელიც ნეკის ფრჩხილსაც არ გამოიმეტებს თავისი წადილის ან გრძობისთვის, — ამისთანა ახალგაზდას მე-თქი, „მაიკოს“ დამწერი თავ-გაწირულ და გამბედავ-კაცათ ხატავს, ისეთ კაცათ, რომელიც ამბობს: მე ამა და ამ მიზნის მიღწევა მსურს, და ან ჩემ სურვილს ავასრულებ, ანა და ჩემი თავი ცოცხალი აღარ მინდა! ამით, ჩემი აზრით, უფ. ბეკლემიშვეს უნდოდა გამოეთქვა, რომ აი, ამ ჩემ გმირს თუმც სახელი კი ქართული ჰქვია და ტანისამოსიც ქართული აცვია, გრძობა და გული კი ქართული არა აქვსო. მაშ თქვენც იცოდეთ, რომ საქმე მართო ტანსაცმელში და სახელში როდი არისო.

მს ხომ ერთი. მეორეთ უფ. ბეკლემიშვეი ჩვენებურ „საქმის ბოლომდი გაუტანლობას“ აი რა რიგად დასცინის. ის ჯერ-ნამდელიათ -ხატავს ჩვენი საზოგადოების თვისებას—რომ ჩვენ ჩვენი აზრით და ჰკუთნით ვერაფერს ვიწყებთ და ვაქმ-

ცემა. მაიგეს ეს აზნაურებმა და ერთი ორასამდინ ამათაც შეიყარეს თავი და გაემზადნენ დასახვედრათ, კარგათ შეიარაღებულნი. წაიღია კნინა თავისის კაცებით, მაგრამ რაკი დაინახა აზნაური თავმოყრილნი, უსმინა შუამდგომელთა, ვეღარ გაბედა დაცემა და დაბრუნდა უკან, თუმცა აზნაური, როგორც გამიგონია, საშინელის პირით ითხოვდნენ ამას საჩხუბრათა. მეორეც მომხდარა ორთა თავადთა შორის: მიუხდნენ თურმე ერთმანერთს ერთი ას-ასის თოფ-იარაღიანის კაცით და გაიმართა ჩხუბი ისეთი, როგორიც გავიგონიათ: თოფის სროლით იარაღის ტრიალით, — მინამ ორივე მხარედამ წინამძღოლნი არ დაიჭრნენ ისე მძიმეთა, რომ თავის მომხრეების გაძლოლა აღარ შეეძლოთ. მს არის რამდენისამე ათის წლის ამბები.

ამ გვარს შექცევებში და ჰკუთნის ვარჯიშობაში ვილას სცალიან საქვეყნო ამბების შესატყობლოთ? რა საქირთა, რომ იმითი თავები არ გაიხეთქონ, თუ რა ბოლო მოვიდოდა გუშინ, თავისავე სიტყვით, ნაპოლენს ეომებოდა, და დღეს ქლეთავს უმრავლესთ როგორათაც თავის ჯარსა, ვერცთვე ფრანკუზების ჯარსა, და აპირებს ერთ საუკეთესო ქალაქის დედამიწის ზურგზედ, პარიჟის, დამოხდას! რაზედ გაიხეთქონ იმხედ თავი, რომ უპირველესი წარმომადგენელნი პატიოსნებისა და მაღლის კეთილტროლებისა, რომელნიც დგანან დღეს საფრანგეთის ხალხის მართავთ, არიან იმდგომარეობაში დაყენებულნი იმავე ხალხისგან, რომელიც თავის პატიოსნურ ლტოლვილებას იცევედა უპატიოსნო ხელისაგან, რომ ამათი განწირული მდგომარეობა ჰგმირავს და სწყლავს ყოველს მგრძობარეს და პატიოსანს გულსა, და საშველი კი ძნელათ თუ სადმე აქეთ ამ მაღალ ლტოლვილებას და ამ პატიოსანს ხალხს! ამ გვარის საქციელით არამც თუ ისე გაუმეცრებელი ხალხი და თვით ჩვენი სწავლულათ გათქმულნიც კი არ იცხებდნენ თავსა, და პირიქით იმათაც დასკინიან, ვინც მისდევს ქვეყნის მდგომარეობის ცნობასა. ამ დღებში შემხვდა მე ლაპარაკი ერთი ფრიად მცენიერათ ცნო-

თებთ, ჩვენ უსათუოთ სხვა ვინმემ უნდა გზა გვაჩვენოს და საქმის დაწყება გავაბედინოს. მახტანგსაც ქალის მოტაცების აზრს მისი ამხანაგი ლევანი და ბებრუხა მაჰნაკალი აძლევდნენ. მახტანგი თანახმა ხდება და ქალს კიდევაც იტაცებს. მაგრამ, როცა მახტანგს სალდათები ესევიან და დაჭერას უპირებენ—აქ ჩვენებური ხასიათი უფ. ბეკლემიშვეს დაცინით აქვს გამოხატული. ჩვენში, ჩვეულებრივ, ამხანაგები მაშინვე დაიფანტებიან, და ყველა ერთი მეორის წინ წასწრებით ერთმანერთს ბრალს ადებენ დანაშაულობაში. დრამაში კი გამოხატულია, ვითომც ლევანი არა თუ ორგულათ არ უხდებდა მახტანგს, პირდაპირ მის გასაფრთხილებლათ მოდის, როცა იტყობს, მახტანგის დაჭერას აპირებენო.—ღა როცა სალდათები მოდიან, მახტანგი იმას კი არ ეუბნება მის დამჭერს: შენი ჭირიმე, მე დანაშაული არა ვარ, ლევანმა და მართამ გამაბრყვესო, პირდაპირ ამბობს—„დიან, ეს ჩემი საქმეა, დიან ეს მე ექენი, და დასჯის მისაღებთ მზათა ვარ, დასჯის არ მეშინიაო.

ზრდილი დაცინება ამხედ მეტი იქნება?! აი იქნება, ჩემო მკითხველო: თუ არ გჯერა, ცოტა კიდევ დამიგდე ყური. შევეყანაზე არც ერთ ხალხს არ უყვარს სიცოცხლე ისეთი გაგიყებით, როგორც ჩვენს ხალხს. ცოტათი ამ სიყვარულში ჩვენ აღმოსავლეთის ხალხები შეგვედრებიან, მაგრამ ჩვენსავით ძლიერ და უსამზღვროთ არც იმათ უყვართ ეს წუთის სოფელი. უფ. ბეკლემიშვეს შეუთნიშნია ეს ჩვენი თვისება. იმას აღ-

ბილათ კაცთანა. რადგან მე სოფელი ვარ და ვაზეთები ძვირად ვთვლიდნა ხე და ში, ამის გამო, რაჭველნიც ვიქნებოდა ხეების ადგილიდამ მოდიოდა, ვკითხვ ძვირების ამბავი. იმას არაფრათ ვბიტნავა ესა ბოლოს, როდესაც სადილზედ დავსხედით, იწყო საშინელი ვაკიცხვა ახალგაზდობისა, რომელიც ამოუჩრიათ ვაზეთები და ჟურნალები და სხვა იმაში ირთმევენ სულსაო. „აი მე,—საშინელი იმანა,—ლათინური და ბერძნული ვაზეთებით ვიციო! რაში მეკითხება ბისმარკი რადის და ნაპოლიონი რასაო! რაში მეკითხვრანკუზები რას ჩადიან და ნემენცები რაძაცი უნდა ეცადოს თავის თავისთვის, რადის თავისი საკუთარი საბოლოო კარგათ გეყვანოს. აი სომხები! თქვენმა მზემ, იმათა ნა ქვიანი ხალხი არ იქნება. შავის ლეკვი შიშილით თავს არ წაიხდნენ. პატივის მაც იმიტომა აქეთ. აბა, მითხარით, ვის რაო სცემენ პატივს: გულამშიერს ყინაწენის კაცსა, რომელმანც განეთარებთ იცის მესულაპაში რა ხდება, თუ იმას, რომელსაც მიმის ონებით სკივრები სავსე აქვსო!“ ამ მორალი და კიდევ უარესებიც ბევრი გაუყვის, ნე ამ ფილოსოფოსისაგან, მაგრამ გაიჭყრო რადგან მაშინვე მომაგონდა აქ. წერეთელი ლექსი:

პირან ჩვენში დღეს სწავლულები,
შორიდამ თუმცა ბევრს გვინათებენ,
მაგრამ ახლოს კი დალოცვილები,
შუთუროსაგით ვერას ვგარაგებენ.
მოდი ახლა შენ აქ და სხვებზე ილანა
როდესაც ასეთი ნაწაველები და ასეთი გ
ჩენილი კაცები ამ გაცალფულელებულს მორ
ზედა დგანან.

ამდენს სამწუხარო სანახებებში, რასაც რადმღებელი კაცი აქა ნახავს, ამ დღემ მე შემხვდა ერთს ადგილას სწორეთ გულსიამოვნება.
ხომ იცით, რომ ყოველგან ჩვენში, რომანს ლექსს სიძვერაში ვერ გაიგონებო. მაშინებდი ითასში ერთგან „სულ ო ბო რამ ტო ს“ და ატყობდი, რომ ამასაც იმიტო კი არა მღერიან, რომ ესმისთ იმისი ნაწლავაზრი, იმიტომა მღერიან, რომ ამ ღრმა ლირაძღვევენ საარშიყო მნიშვნელობას. მს იქით უფრო აშფოთებდა კაცსა. სადაც

ბათ ხშირათ შეხვედნია ისეთი პირები, მელნიც სიცოცხლის გულისთვის არც არც ღირსებას ზოგვიდენ. ღა ამ გვარის მოყვარების დასაცინებლათ ის ჩვენს ტანგს, დრამის ბოლოში, თავის ხ თავს აკვლევინებს!... ჩვენებური, დროების ახალგაზდა კაცი თავს იკლავს სიკვდილის წინ არ შინდება! მის უნახებთ გაუგონია ჩვენში ამისთანა მაგალითი? მაგონია ჩვენც—რომ შარშან ერთმა ახალ და ქალმა თავი მოიწამლაო,—მეორეთ მასსოვს როდის, თავი დაირჩოო. მაგრამ ცის ამ გვარი ამბავი გაგიგონიათ? აი დაჭარბებული სიცოცხლის-მოყვარეობის საკიცხავთ, უფ. ბეკლემიშვეს მახტანგის ჩაუგონებია, რომ სიკვდილი ერთი საქმეა, და ისეთი საშიშო როდია მის გულისთვის კაცი პატიოსნებზე ღირსებაზე ხელს იღებდეს...

აი ამ გვართ გამოუხატავს უფ. ბეკლემიშვეს ჩვენებური მიზნადი საზოგადოებართათ გადასხვაფერებული დანახეს საზოგადოებას მისი ხასიათით, თუმც მისი გარეგანი კი ნამდვილათ და სწორეთ იყო გადმოღვივისნენთ,—მაგრამ დრამაში ძლიერ თვისება და ჩვეულება ამ გვართვე უსმითათ აწერილი.—მს, ჩვენი აზრით, მართალია, რომ ჩვენს ხალხს საზოგადოებამ დიდი მაღლობა შესწიროს უფ. ბეკლემიშვეს და მისის თეატრის აქტიორებს, რომელნიც არი წარმოადგენით ჩვენი ზნის გასწორების ხასიათის გაუმჯობესობას ცდილობენ.

გელასი გინდა შეხედე, სულ საარზნი-
და საარზიოა სიმღერები—მეტს ვერას
ნებდი. მაგრამ, წარმოიდგინეთ ჩემი სი-
ნება, როდესაც ამ დღეებში ერთი ყმაწ-
ვის გასათხოვარი ქალისაგან გავიგონე სიმ-
ღერის მშვენიერი ლექსი ილია ჭავჭავაძისა
გია. „ხმაც ახალია და სწორეთ შე-
ნი იმ სურათისა, რომელიც ისახება ამ
სიბოვლის სიტყვებში. ახლა წარმოი-
ქმნის ქალისაგან გულით იმ ლექსის წარ-
მართვა... იმღერეთ, ჩვენო ქალებო, ამ გვა-
ლქსები, იმღერეთ „ნანა“ ამგვარ ჭავჭა-
ვასა და თქვენის მშვენიერის ვერცხლებრივ
სიმღერის ხმით გაჰკვირეთ ამგვარი სიმღერანი
და ველთა, რომ აგრძობინათ ჩვენთ
და, ჩვენთა შეილთა და ძმათა, რომ წა-
შეკვირდნენ დრო და ახლა დროა ჩავა-
ღვინეთ ჩვენს თავს, ჩვენს ცხოვრებას,
ეს ცუდ ცხოვრებას, ასმინეთ იმათა,
ეს ცხოვრება, რომელშიაც ჩვენ ჩავ-
დგომართ, აღარ ვეკუთვნის სააკაოსა,
ეს ვეკუთვნის იმ წარსულთა, რომელთაც
ჩანია დასტრევის ეს სოფელი, და ჩვე-
ნი, როგორც ახალ თაობისთვის, არის
როგორც ახალი ცხოვრება. დღესაც ყურში
გვაქვს ეს, მშვენიერი ქალის ხმით წარმოთ-
ქმნილი, ძლიერი სიტყვები:

„ღმერთო ჩემო, სულ ძილი, ძილი,
როდეს გვეძინება ჩვენ ვაღვიძება...
გავიგონე აგრეთვე სიმღერათ „მერანი“,
ეს იყო ნამღერი იმ კაცისგან, რომელ-
მაც როგორც ეტყობა, პირველათ თითონ
და ამ ლექსის სიმღერათ ქცევისა და
ამი გაერკვლებას. ამ ლექსსაც სიმღე-
რე მაშინ ექნება საგრძობი მნიშვნელო-
სი როდესაც შეატანს ხალხში და მომღერა-
ბის ხალხისაგან რომ იმღერებს, თან კიდევ
იმღერებს და თან კიდევ თანაუგრძობს.
თბილისში ჰქვანს, „მერანი“ გააპულიარდეს,
„მერანი“ წასაკითხავათაც ძვირით
გასაგონი და „მღერია“ ყველას კარ-
გითურება.

მოდობით! კიდევ ბევრი რამა მაქვს სა-
უბრალო, მაგრამ ეს წერილი ისეც ძალიან
მოკლეა.

ა. ვ.

რუსეთი

„ხმაც“ გაუგონია, რომ, სამხედრო
სტრატეგის ხელმძღვანელობით, არდგენენ ისე-
მონის პროექტს, რომლის საშუალები-
თადაც და ვადით დათხოვნილი სალ-
დების შეკრება მსწრაფლათ შესაძლებელი
აქნება.

სექტემბერს, დილით, პეტერბურღ-
ის სულა ტიერი, რომელიც, როგორც უნ-
დაც იცოდას მკითხველმა, ლონდონში, ვენაში
პეტერბურღში გაგზავნა ახალმა საფრანგე-
მართებლობამ აქაურ მმართველობაებ-
მართისა და საფრანგეთის განხეთქილე-
მოსალაპარაკებლად. 12 აგვისტოს მი-
აგრეთვე პეტერბურღში ძოსტანტინოპო-
ლის რუსეთისა ღენერალი იგნატიევი.

კამისიებთ შორის, პეტერბურღში ამ-
შეაღწეველად დაწებულთა ერთი კამისია,
რომელსაც უნდა განიხილოს ახლანდელი წე-
რის კანონები ხალხის გადასახადის და ხარ-
ის გამოსცეს ახალი კანონები ამ საქმის
შეხებ.

ტილიერის მმართველობას გადაუწყვე-
თი აფიცრისა და ერთი მეთოფე რს-
გავზავნა ბირმინგემში (ინგლისში), სა-
ინათ უნდა ჩაიბარონ ჩვენი მმართვე-
მისაგან შეკვეთილი ბერდანის თოფები და
იმის ინსტრუმენტები. „Гол. № 256

რუსის უწყებებში“ სწერენ, რომ სოფელს იგნატიევი,
სადაც ბევრი და გამოჩენილი ქარხნებია, ერთს
მექარხნეს გაუმართავს პატარა ორ-კლასიანი სკოლა იმ
ყმაწვილებისთვის, რომელიც იმის ქარხანაში მუშაო-
ბენ. დღეს 3 ან 4 საათს ისწავლიან ყმაწვილები
წერა-კითხვასა და სხვა და სხვა ხელოვნობას და და-
ნარჩენი დრო კი ქარხანაში უნდა იმუშაონ.

პიევის კორრესპონდენტი გავითის „ხმისა“
იწერება ამ ქალაქიდან, რომ იქაური უნი-
ვერსიტეტის ფიზიკო-მათემატიკურის ფოკულ-
ტეტის პროფესორებს ერთხმით გადაუწყვეტიათ
და წარუდგენიათ სახალხო განათლების მინისტრ-
ისათვის თხოვნა, რომ რეალურ გიმნაზიებში
კურს შესრულებულსაც მიეცეს უნივერსი-
ტეტში შესვლის უფლება. პროფესორები ამ-
ტიკიცებენ, რომ რეალური გიმნაზიების შეაირ-
დებს ძალიან კარგათ შეუძლიანთ უნივერსი-
ტეტის კურსის სმენა, ამაში ჩვენვე დაერ-
წმუნდით გიმნაზიების რევიზიის დროსაო.

რუსულგავითებში სწერენ, რომ მოსკოვშიაც
გაჩენილა ხოლერა, მაგრამ ისე სუსტათ, რომ
პირველი სექტემბრიდან ვიდრე თორმეტამდი
მხოლოდ 20 კაცი განხდარა ამ ჭირით ავთათ
და ამ რიცხვიმ მარტო ცხრა კაცი მოამკლა-
რა. შალაქის უფროსებს და ექიმებს იმწამსვე
მიუღიათ ჯეროვანი საშუალებები ავთთყო-
ფობის მოსასპობელათ.

მორიგეის კორრესპონდენტი „პეტერბურღის უწყ-
ებებისა“ იწერება, რომ ამ ქალაქში ერთ ვაჭარს წე-
ჩავს გაუმართავს, თავის ხარჯით, ორ-კლასიანი სახე-
ლონსო სკოლა. უფ. ნესაევს შეუწირავს ამ კეთილი
საქმისთვის 30,000 მან., რომლის სარგებლიდაც
სკოლა უნდა არსებობდეს.

იმ ამბების შემდეგ, რომელიც მოხდენ პა-
რიში 23 და 24 აგვისტოს (4 და 5 სექტ.),
ე. ი. ნაპოლეონის დატყვევებისა და საფრან-
გეთში რესპუბლიკის გამოცხადების შემდეგ,
ღენერალ ფლორის, საფრანგეთის ელჩს, პე-
ტერბურღში აღარ შეეძლო ამ ადგილის და-
ჭერა და ამიტომ 11 სექტემბერს ის გავიდა პე-
ტერბურღიდან და შეეცარიაში წავიდა და-
სასახლებლათ. მის ნაცვლად ახლა, საფრან-
გეთის წარმომადგენლად რუსეთის სასახლეს-
თან, იმის პირველი სეკრეტარი დაუყენებია
ახალ მმართველობას.

„მოსკოვის უწყებებში“ სწერენ: „რიგიდ-
გან გვეწერენ ჩვენ, რომ იქაური ლუბერნატო-
რი, უფ. ბალკინი, აღარ დაბრუნდება რიგაშიო,
ამიტომ რომ ის არ მოსწონთ იქაურებს და
ამიტომ კიდევ, რომ იქაურმა ბარონებმა იმის
გაცნობაც არ მოინდომესო. თუ ეს მართა-
ლია, ამბობენ „მოსკოვის უწყებები“, უფ.
ბალკინი პატივისცემის ღირსიაო: დასავლეთის
გუბერნიებშიაც (პოლშაში) ყველაზე უფრო
კარგი და გამოსადგვირუსეთისთვის ის აღმინის-
ტრატორები იყვნენო, რომელიც არ იცნობ-
დენ და არ უმეგობრდებოდნენ პოლშელ
პანებს (მებატონებს).“

ომის აზრები

ახლანდელი დრო სწორეთ შესანიშნავი
დროა. ისეთი ამბები ხდება ახლა მეროპაში,
რომ შემდგომი შთამომავლობა, უშეკველია,
ძლიერ გაკვირვებულნი იქნება—ასე ცოტა
დროებაში ამდენი და ასეთი საქმეები როგორ
მოხდარა. ბიძართათ თუ არა ომი, თითქმის ყვე-
ლანი წინასწარმეტყველებდენ, რომ ნემცები
გაიმარჯვებენო; იცოდნენ ბისმარკის და მო-
ლტკეს მზადება და იმათი მოხერხებული და
წინამხედვეი ქუა, მაგრამ თუ საფრანგეთს,
ძლიერს, ნაქებს საფრანგეთს, ისინი იმ მდგო-
მრეობამდინ მიიყვანდნენ, რამდი ახლა არის
მოყვანილი,—ამას ძლიერ გამჭირახე კაციც
ვერ წარმოიდგენდა.

ჩაფიქრდით პრუსიის პოლიტიკაში: გაიმირ-
თათ თუ არა ომი, პრუსიის კაროლმა გამოაც-

ხადა, რომ მე საფრანგეთის მმართველობას
ვეომები და არა ხალხსაო. იმან კარგათ იცო-
და, რომ თავის მმართველობისათვის საფრან-
გეთის ხალხი მაგდენათ თავს არ გამოიდებდა,
რადგანაც სრულებით არ უყვარდა და არ
მოსწონდა ისა. მართლაც, ნაპოლეონის დროს,
ფრანკუზები თავ-განწირულებით არ ეომებო-
დნენ ნემცებს. რადგან გრძობდნენ, რომ ეს
ომი, თვითონ საფრანგეთს კი არა, ისეც ნა-
პოლეონს მოუტანდა მომეტებულ სარგებ-
ლობას.—მაშინდელი მმართველობა ახლა
აღარ არის საფრანგეთში, ნაპოლეონი ნემ-
ცებსა ჰყავთ ტყვეთა, იმის მინისტრები ყველა-
ნი გაიქცნენ პარიჟიდან, მაგრამ ნემცები ახ-
ლა სხვას მოსძახინ: ბისმარკი პირდაპირ აც-
ხადებს, როგორც ქვემოთ ნახავს მკითხველი,
რომ სანამ საფრანგეთს ორ საუკეთესო პრო-
ვინციას—მლზასსა და ლოტარინგის არ წა-
ვართმევთ, სანამ იმის ნახევარ ფლოტს არ
დავიშკიდებთ, და სანამ დიდ კონტრიბუციას
არ გადაეხდებიან, ე. ი. სანამ საფრანგეთს
მეორე ხარისხის სახელმწიფოებთან არ გავა-
თანასწორებთ,—მანამ ჩვენი მორიგება არ
იქნებაო.

ამ თავის სურვილის აღსასრულებლათ
პრუსია არაფერს არა ზოგავს. ძაცი ვერ მო-
სთვლის—რამდენი ზიანი მიეცა ბერმანიას ამ
ომის გამო, რამდენი სიუკეთესო ხალხი დაი-
ხრდა, რამდენი ოჯახები დაიღუპა და რამდენ-
ნი ფულები დაიხარჯა. ახლა ის აპირებს ქვე-
ყნის საუკეთესო ქალაქის, პარიჟის, დაღუპვა-
სა და კიდევ მომეტებულთა თავის და მტრის
ხალხის ამოკლევას, თუმცა ახლანდელი სა-
ფრანგეთის დროებითი მმართველობა ყოველ
ლონის-ძიებას ხმარობს და კარგ პირობასაც
აძლევს, ოღონდ ომიანობა მოესპათო.

—როგორ არიან ფრანკუზები გაცხარებული
ნემცებზე, შეგიძლიათ წარმოიდგინათ ქვე-
მო მოყვანილი სტრიქონებისაგან, რომელიც
დაბეჭდილია გავითს „France“—ში: „პრუსი-
ელები ბარბაროსები არიან, არა, ისინი ბარბა-
როსებზე უარესნი არიან: ისინი ქურდობდენ,
ჰკლავდენ, სცარცენ და ცეცხლს უკიდებენ.“
შემდეგ ამ გავითში მოთვლილია რამდენიმე
ნემცებისაგან დაჭერილი ქალაქები და სოფ-
ლები, სადაც იმათ ჯარს გაუცარცვავს მცხო-
ვრებლები და მეერ ცეცხლი წაუკიდებია იმათ
ქონებისთვის.

—ჯერ-ჯერობით პარიჟთან მხოლოდ ორჯერ
იყო პატარა შეტაკება ნემცებსა და ფრანკუზებს
შუა; ერთხელ პარიჟის სამხრეთისკენ, მილჟუ-
ეთთან, სადაც ფრანკუზების ღენერალი მინუა
დამარცხებული იქნა თავის ოთხი დივიზიით,
და მეორეთ ჩრდილოეთისკენ, სენ-დენის ახ-
ლა, სადაც, ნემცები მოახლოდნენ თუ არა,
თვითონ ფრანკუზებმა დასტოვეს თავის ად-
გილი და სიმბარებში გამაგრდენ. ეს ორი შე-
ტაკება მოხდა იმ აზრით, რომ ფრანკუზებს უნ-
დადოდა პარიჟის გარს შემორტყმა მოეშალათ
ნემცებისთვის, მაგრამ, როგორც სჩანს, ვერ
მოუშალეს. ამ ჟამად პარიჟი იმნაირათ არის
გარ შემორტყმული ნემცების ჯარითა, რომ
იმას მისვლა-მოსვლა სრულებით აღარა აქვს
სხვა ქალაქებთან, არც სურსათის ან ჯარის
მოშველება შეუძლიანთ თურმე იმისთვის.
შემტესი ნაწილი სასამართლო ადგილებისა
და რაც რამ შესანიშნავი და ძვირფასი იყო
პარიჟში, სულ გაიტანეს ქ. ტურში, სადაც
ცალკე მმართველობა განწყებულნი. აქ არი-
ან ძრემიე (იუსტიციის მინისტრი) და სამხედ-
რო და ზღვის მინისტრი. ამ ჟამათ, როგორც
ღებუამ გვაცნობა, ზამბეტაც აეროსტატით გა-
დაფრენილა იქ და სხვა და სხვა ღონის-ძი-
ებებზედ უნდა მოილაპარაკოს. შემტესი ნა-
წილი ფრანკუზული გავითებისა ახლა, პარიჟ-
ში კი აღარ, ტურში, ან სხვა დასავლეთის
ქალაქებში გამოდიან.

—ამდენი ხანი სტრასბურღის გამაგრება
შესანიშნავი საქმეა; სანამ თითქმის მთელი
ქალაქი არ დასწევს ნემცებმა თავიანთი ბომბე-
ბით (ყუმბარებით) და სანამ კამენდანტს—
შრისს—ცოტადენი იმედი და შეძლებაჰქონ-
და ქალაქის დაცვისა, მანამ არ დამორჩილდა.
ბოლოს 17 (29) სექტემბერს დაწმუნდა,
რომ ქალაქის შეგლა არ შეიძლებოდა და
დამორჩილდა თავის ჯარით. ნემცები იწერე-
ბიან, რომ სტრასბურღში 400 აფიცარი და

17 ათასი სალდათი დავატყვევეთო; გასაკვირ-
ველია, რომ სტრასბურღში 11 სექტემბერს
მეტი არ იყო და 17 ათასი სალდათი დაატყვე-
ვეს.—ამას წინეთ 11 სექტემბერს ნემცებმა
ტულიც (მეცის ახლოს) დაიჭირეს და აქაც
2,200 კაცი დაატყვევეს.

—მართი ინგლისური გავითის კორრეს-
პონდენტისთვის უთქვამს ბისმარკს, რომ პა-
რიჟს ჩვენ შიმშილით ავიღებთო, გარედგან
გზას შეუტრავთ და როცა ქალაქში დამზადე-
ბული სურსათი შემოვლევთ, დავგიმორჩილ-
დებიან მა რას იქმენო. მართლაც, როგორც
იწერებიან, ნემცები დაზამთრებას პარიჟის კე-
დლებთან აპირებენ. თუ ეს მართალია, პარიჟს
და საფრანგეთს მხოლოდ სამხრეთის და და-
სავლეთის პროვინციებიდან მოშველება და-
იხსნის; მაგრამ პროვინციებში, საუბედლოთ,
ისე ეწერგიულათ არ მიჰყავთ საქმე, როგორც
1792 წ., როცა თითქმის მთელი მეროპის
ჯარს გაუმაგრდა საფრანგეთის ხალხი.

—„პეტერბურღის უწყებების“ კორრეს-
პონდენტი იწერება საფრანგეთის სამხედროდ-
გან: „მართს ბელგიურს გავითში სწერენ ძელ-
ნიდგან, რომ ბერმანიში კიდევ აგროვებენ
ჯარსაო. შეგლა მედიცინის სტუდენტები ბრ-
ძოლის ევლზე გაუგზავნიანთ ლაზარეთებშიო.
ეს კორრესპონდენტი აი რას ამბობს რუსე-
თის მზადებაზე: „რაც პარლამენტში რუსის
აფიცრები ექიმობდნენ, ყველა გამოიხმო მმარ-
თებლობამ საჩქაროთ. ლაქრილების მზრუნ-
ველს კომიტეტს პეტერბურღში ბრძანება მო-
უვიდა, რომ რუსის ექიმებს ნულარ გზავნი-
თ ამშიო, რადგან შეიძლება თვითონ რუსეთს
დასჭირდეს ისინიო. ამას გარდა მე შევიტყუო,
ამბობს კორრეს., რომ 1 აგვისტოდგან 38 მი-
ლიონი პატარანებს ურიგებენ რუსის ჯარსაო.
(ეს ამბები, რუსეთის მზადებაზე როგორც ერთს
ოფიციალურს გავითში სწერენ, მართალინი
არ ყოფილან.)

—მართს ინგლისურს გავითში დაბეჭდილია შემდეგი
ტელეგრაფმა ტელნიდამ: „ნემცებისგან ნასროლმა ყუმბა-
რამ სტრასბურღის თეატრს წაუკიდა ცეცხლი. ამ ცე-
ცხლის დროს შიგ თეატრში ორასი ქალი დაიწვა.“

უცხო ქვეყნები

საზრანგეთი

ჩვენი მკითხველები წაიკითხავდენ იმ წიგნს,
რომელიც მიქტორ-პიუგომ მისწერა
ამას წინეთ გერმანიელებს და რომელშიაც
ურჩევდა იმათ დააბრუნეთ თქვენი ჯარი და
შემდეგში ძმურათ ვიცხოვროთო. ამ ხანებ-
ში მიქტორ-პიუგომ გავითს „Rappeil“ ში და-
ბეჭდა მეორე წიგნი, რომელიც მიმარ-
თულია ფრანკუზებისაკენ. შემოკლებით მო-
გვყავს აქ ეს მჭვერ-მეტყველური ენით და-
წერილი წიგნი:

„ჩვენ ძმურათ გავაფრთხილეთ ბერმანია;
ის კი თავისას არ იშლის, მოდის პირდაპირ პა-
რიჟზე და ამ ჟამად იმის ჯარი ჩვენ კარებთანა
დგას. ნაპოლეონი ისე მტარავლათ თავს-და-
ეცა ბერმანიასაც, როგორც ერთ დროს (1851
წ.) ის დავა რესპუბლიკას. ახლა ბერმანია
რესპუბლიკას უფებს შურს ამ იმპერიის თავ-
დაცემისათვის. რა გავწყობა! ისტორიამ განი-
ხილოს ეს საქმე. ბერმანიამ, რაც ერჩიოს, ის
ქნას; მაგრამ ჩვენ, ფრანკუზებს, კაცობრიო-
ბის წინ გავწყვეს ვალდებულება და ეს ვალ-
დებულება მიუცილებლათ უნდა შევასრულოთ.
ახლანდელი დრო ყველა ხალხებისთვის შე-
სანიშნავი დროა. როგორც ერთ დროს რომ-
მისა და საბერძნეთის დაღუპვის შედეგი გა-
ნათლების დაღუპვა იყო, ისე საფრანგეთის
დაცემაც დაგვიმტკიცებს ჩვენ, რომ ცივილი-
ზაცია მოისპო ქვეყანაში. მაგრამ საფრანგე-
თი არასოდეს არ დაიღუპება, ამიტომ რომ ის
ასრულებს თავის ვალდებულებას. პარიჟი სა-
ფრანგეთმა, მარტო პარიჟისათვის კი არა, მთე-
ლი ქვეყნისათვის უნდა დაცვას. აღესდგეთ
ყველანი! ნალარა დაჰკარით! მოველი ოჯახი-
დან სალდათი გამოვიდეს, ყოველი სოფელი

ფეხზე წინოდეს, ყოველი ქალაქი არმათ იქცეს! პრუსიელები 800,000 ათასი არიან და ჩვენ არმარცხი მილიონი ვართ. ჩვენ შინა ვართ. ღრობა ჩვენკენ არის, ციფი ქარი ჩვენკენ არის, წვიმა ჩვენკენ არის! ან რამი და ან სირცხვილი! მისაც სურვილი აქვს, კიდევ შეუძლია. თუ გული გულობს, ცუდი თოფი-არაღი ძალიან კარგად გამოდგება. მარჯვე ხელში უბრალო ხმლის ნამტყრევიც დამღუპველი შეიქნება მტრისათვის. მხლავ, ერთ დღეს, ერთ საათს, ერთ წამსაც ნუ დაჰკარგავთ; მღიღარმა, ღარიბმა, ვაჭარმა და სოფელისმა მოჰქიდას ხელი ყველაფერს, რაც კი იარაღსა გაეს. მომეთ ყველაფრით, რაც კი მოგხედებათ ხელში: გუთანი ხმლით გადააქციეთ, აიღეთ მიწიდან ქვები, მოსჭერი თყვით კვტე. ში და დაეცი მტერს! არ მისცეთ იმას მოსვენება. იომეთ გაუწყნარებლივ, დღე და ღამე, იომეთ მთა და ველში, იომეთ მინდორში, იომეთ ტყეში. ღამტყრით, დასწვით ყველაფერი, რომ მტერმა არ ისარგებლოს იმითი. ნუ მისცემთ იმას ნურც მოსვენებას! ნურც ძილს! ღესობისში დაცვა თავისუფლებას, ბერმანისა მსურს საფრანგეთის დაღუპვა! ჩვენს წმინდა მიწაზე თოვლსავით დადნება და გაჰქრება გერმანიელების ჯარი. ნუ გეშინიანთ. მონადირენო და მსროლელნო! ბასტეგით ბუჩქებში, გადასურეთ მდინარეებში ისარგებლეთ ღამის სიბნელეთა და თავს დაცული მტერს იქ, სადაც სრულიად არ მოგველისთ ის! ღიღით პატარამდი ვიომით, დიღით პატარამდი ვეცადოთ მამულის დაცვას და ყველიმ თავი შეგსწიროთ იმასა!

როცა ახლანდელი საფრანგეთის მმართველობის უცხო საქმეებთ მინისტრი—შულ-ჰაფერი—იყო ჭერიერში ბისმარკის სანახავათ და მორიგებაზე მოსალაპარაკებლათ, იმან შეაძლია თურმე პრუსიას, საფრანგეთის მხრით, ნახევარი ფლოტი, ორ მილიარდ ნახევარი ფრანკი კონტრბუტია და სტრასბურდისა და მეცის სიმაგრეების მოთხრა, იმ სიმაგრეებისა, რამდენების ვითომ ისე ეშინიან ბისმარკს. მავრამ, როგორც თვითონ შულ-ჰაფერი უცხადებს ფრანკულზე, ნემეციბი არ დათანხმებულან ამ პირობებზე და ამის გამო ამ მოკლე ხანში ომიანობის შეწყვეტის იმედი ნუ გექნებათ და ისევე ყველამ, ვისაც რითი შეგვიძლია, სამშობლოს დაცვა ვეცადოთ.

და, რაც შეუძლია, მართლა კიდევაც სცდითო ბერმანელები თავის თავის დაცვასა და მტრის დამარცხებას. მთელი საფრანგეთის, მთელი ქვეყნის ყურადღება ახლა პარიჟზეა მიქცეული, რომელსაც მიადგა 300,000-მდე ნემეციბის ჯარი, თავის საშინელი ზარბაზნებითა და რომლის აღება ამ ქაშათ იმათი უგულისობითაა წადილია. ამბობენ, რომ პარიჟში ამ ქამად 300,000-მდე ჯარი არის შეკრებილი, მაგრამ, საუბედუროთ, ეს ჯარი სულ ახალი და გამოუცდელია ომში, რადგანაც საფრანგეთის ძველი, გამოცდილი ჯარი, ნაპოლეონისა და სხვა უხვირო წინამძღოლების წყალობით, სულ აღარ არსობს. იმ შედევტ ფორტს გარდა, რომელიც პარიჟს გარს არტყიან და რომელშიც ჯარია დაყენებული, ფრანკულზე პარიჟის გარშემო შემოღლებული კედლისა და ბარაკების—დიდი იმედი აქვთ.

მაგრამ, კიდევ რომ აიღონ ნემეციბმა პარიჟი, ფრანკულზე მინც არ დასცხრებიან: გაზეთებში სწერენ ახლა, რომ თითქმის ყველა დასავლეთის და სამხრეთის ქალაქებს ამგვრებუნ და ეშაადებიან ნემეციბის დასახედრათო; მარტო ლიონსა და მარსელში 50,000 ვოლანტერი მოგროვილა; ტულონს მამულის დასაცველათ შეუწირაის — 150,000 ფრანკი, შაონისა — 100,000, პონიას — 200,000, ნანტს — 500,000 ფრ., ხარტის დეპარტამენტში თოვების სასყიდლათ მოუ-

გრანდებით 21/2 მილიონი ფრანკი და ლუარისა და შერის დეპარტამენტში 11/2 ფრანკი

პრუსია და გერმანია

ბერლინის ოფიციალურს გაზეთში დაბეჭდილია გრაფ ბისმარკის ცირკულიარი, რომელშიც სხვათა შორის სწერია:

„სანამ ახლანდელი პარიჟის მმართველობა სცდითობს აღძრას ხალხი და ჩვენი სიძულელი და მტრობა გაუნერგო იმას გულში, ჩვენ არ გვეჯერა, რომ იმას ნამდვილათ მსურდეს ომიანობის გათავება.

ჩვენ სრულიად არა გესურს გვევროთ საფრანგეთის შინაგან საქმეებში; ჩვენი სულ ერთია, როგორი მმართველობაც უნდა იყოს საფრანგეთში; მაგრამ, ფორმალური მხრით, მარტო ერთი მმართველობა არის დამტკიცებული საფრანგეთში, ეს არის იმპერატორის ნაპოლეონის მმართველობა. ჩვენი მორიგების პირობა იმაზე არ არის დამოკიდებული, თუ როგორი მმართველობა ჰყავს ფრანკულზე. შეველა ბერმანის სახელმწიფოებრივი და ხალხები ერთხმით თხოულობენ, რომ ბერმანია უკეთესი სამზღვრებით იყვეს დაცული იმ დაუდგომელი, და ამაყი ხალხისაგან, რომელიც მთელი საუკუნოების განმავლობაში არ გვაძლევდა ჩვენ მოსვენებას. სანამ სტრასბურდი და მეცი საფრანგეთის ხელში იქნება, ამის სტრატეგიული მდგომარეობა, ომიანობის დროს, ყოველთვის უმჯობესი იქნება, ვიდრე სამხრეთის ბერმანისა და რენის პირებისა. როცა სტრასბურდი და მეცი ჩვენ ხელში იქნება, მაშინ ბერმანის აღარ შეიძლება თავზე დაცემისა. უ ამ პირობით ჩვენ არ შეგვიძლია შერიგება, ამიტომ რომ საფრანგეთი, მორიგების შემდეგ მოსვენებას თუ არა, ხელახლავ დაგვეცემა ჩვენ თავსა.“

—თვითონ ბერმანიაშიც არის ისეთი პარტია, რომელსაც სრულიად არ უნდა ომის გავრძელება და რომელიც უმტკიცებს მმართველობას, რომ საფრანგეთის დამცირება არც კაცობრიობას და არც საკუთრივ ბერმანის სიყვარულს არ დააყრისო. ამ პარტიის გამოთქმისათვის პენიგსბერლიში დაიჭირეს ამ მოკლე ხანს ერთი გამოჩენილი ნემეცი—ნიკობი და ციხეში ჩასვეს. პრუსიის მმართველობა აგრეთვე სდევნის იმ გაზეთებს, რომელნიც საზოგადოთ ომიანობის წინააღმდეგ აზრებსა სთქვამენ, ან ფრანკულზეების დაღუპვას უშლიან თავის მმართველობას.

—ბერლინში შეადგინეს ადრესი, რომელსაც პრუსიის კოროლს უგზავნიან და სთხოვენ იმას, რომ დაბრუნდეს შინ, რადგან შეიძლება ომიანობაში რაიმე შიში მიადგეს იმის სიცოცხლეს ფრანკულზეების უნატიკობისაგანაო.

პრუსია

პრუსიის მინისტრის გაზეთში დაბეჭდილია პეტერბურლიდან გაგზავნილი დეპეშა, რომელშიც სწერენ, რომ ვითომ 18 ამ თვისას იაგლისის ელჩი რუსეთის სასახლესთან—ბუჟანნი და პეტრიისა—ხატეკი იყენენ კნ. ბარჩაიკოვთან და უთხრესო, რომ ერთხმით ურჩიოთ პრუსიას მოურიგდეს საფრანგეთსაო. კნ. ბარჩაიკოვს ვითომც ეთხრობიოს იმათთვის ამაზე, რომ ამნიერი მოქმედება, შეიძლება, პრუსიამ თავის შეურაცხყოფათ დაინახოს და ამიტომ ეს საქმე მარტო რუსეთს მიანდეთო. მლჩები დათანხმებიან კნ. ბარჩაიკოვს.

—პრუსიაში ამჟამად თურმე ადრესს, რომელზედაც ძლიერ ბერს მუუწერია ხელი და რომლითაც ჩვენის ხალხი უცხადებს თავის თანაგრძობას საფრანგეთის რესპუბლიკასა.

იტალია

იტალიურს გაზეთებში დაწერილებით არის აწერილი იმათი ჯარისაგან რომლის აღების ამბავი. 20 სექტ., დილის 5 საათზე იტალიის ჯარი სამი ადგილიდან მისდგომია რომის კედლის: პისს, ხალარის და პანკრატის კარებიდან. თვითონ ძალიან, იტალიის ჯარის სარდალი, ხალარის ახლოს ყოფილა. 10 საათზე

დენერალი ბიქსიოს დივიზიას ჩაუტყრევი პისის კარები და იტალიის ჯარი საშინელის სისწრაფით შეცივნილა რომში. თვითონ ქალაქშიც რამდენსამე ალაგას ჰქონია იტალიის ჯარს შეტაკება პაპის ზუავებთან, მაგრამ დილის ათ საათზე თითქმის მთელი რომი იმის ხელში ყოფილა. ამ დროს გამოუფენიათ თეთრი ბაიხალი (ომის შეწყვეტის ნიშანი) და დენერალ ბიქსიოს მოსვლია პაპის პარლამენტერი, რომელმაც გამოაცხადა, რომ პაპსა და დენ. ძალიანსა შუამოლაპარაკება არისო. იტალიის მხრით ძალიან ცოტა დახოცილა; საზოგადოთ რომის ალებს დროს ძალიან ცოტა სისხლი დაიღვარა; იტალიის ჯარმა დატყვევა ათი ათასი კაცი პაპის ჯარი.

— ბენუაში დაუტყრიათ ხუთასი გარიბოლიელები იმ დროს, როდესაც ისინი ხოლმანდში სხდებოდნენ მარსელში წასასვლელათ და საფრანგეთის რესპუბლიკის დასახმარებლათ. ამ ქაშათ თვითონ გარიბოლი მარსელში; ის გამოპარულა კუნძ. პარკრადან, სადაც ერთი იტალიის ხოლმანდი უყარაულებდა.

— „ბრიესტის გაზეთში“ გამოცხადებულია რომის კაბიტულაციის პირობები, რომელიც იტალიის დენ. ძალიანსა და პაპის ჯარის უფროს ძანტლერს შეუტყავთ: „პაპის ჯარმა უნდა დაჰკაროს თოფ-არაღი. შეველგან, საცა აქამდინ პაპის ჯარი იდგა რომში ყარაულათ, შემდეგში იტალიის ჯარი უნდა დადგეს გარდა თვითონ პაპის სასახლისა. პაპის სალდათები, თუ მოინდომებენ, შეირიცხებიან იტალიის არმიიში; და ვინც იმათგან სხვა ქვეყნებშიდგან არიან მოსულნი, თაქიანთ სამშობლოში გაგზავნის იტალიის მმართველობა. პაპის ჯარის აფიცრებმა, ვისაც შეძლება აქეთ, ოცდა ოთხ საათში უნდა გავიდენ პაპის მახრიდან.“

ნარკვი

შაღებმა პარიჟში კაბიტეტები შეადგინეს და გამოაცხადეს, რომ ისინი მოუფლიან დაჭირებულა ლაზარეთებში და, თუ საჭირო იქნება, თოფ-არაღიანაც გამოაღონ პარიჟის ციხეებზე თავის სამშობლოს დასაცველათა და ნემეციბის დასამარცხებლათ.

ინგლისის გაზეთების რედაქციებში მიიღება ხელისმომწერა იმ ადგილებში მცხოვრებთა სასარგებლოთ, სადაც ნემეციბის ჯარს გაუფლია; ამ ადგილებში ისე აუკლია და აუხიზება ნემეციბს ყველაფერი, რომ იქაური მცხოვრებლები საშინელ გაჭირებაში და შიმშილში არიან თურმე ჩაგარდნილინი.

პრუსიის აგსტრიის იუმორულს გაზეთში სწერენ: „1859 წ. აგსტრია ეომებოდა საფრანგეთს; თუმც იმას თანაუგრძობდა პრუსია, მაგრამ ამბარია წარათვის. 1866 წ. ის ეომებოდა პრუსიას; მაშინ საფრანგეთი თანაუგრძობდა იმას, მაგრამ შეეცაქო მინც წარათვის. ახლა აგსტრია არ ეომება არც პრუსიას და არც საფრანგეთს; ნეტავი რომელ პრუსიის წარათმევენ იმას ახლანდელ ომში?“

პარიჟის გაზეთებში სწერენ, რომ იქ უცდიათ ახლათ გამოგონილი მიტრალიზა, რომელიც მხოლოთ ორთქლის ძალით ისერის თურმე ყუმბარებსა, ასე რომ არც პატრონები, არც თოფის-წამალი იმას არ სჭირია და არც ხმა გაჰქვს. რამდენი ხალხის დახოცვა შეუძლია ამ მიტრალიზას, იმთ წარმოიდგინეთ, რომ ერთ თვალის დასამაშებაში ორას ყუმბარას გაისერის თითქმის ერთ ვერსზე ტროშუს მოუხდენია განკარგულება, რომ ამისთანა მიტრალიზებში რვა დღის განმავლობაში რვაასი დაამზადონ.

ბერლინში უცდიათ ამ დღებში სხვა და სხვა სისტემის მსწრაფლ-მსროლელი თოფები. აღმოჩნდა, რომ პრუსიის ნესიონი (ღრიზეს) თოფი მინუტში 21 ჯერ გავარდა და ამ ოცებში 19 ჯერ მიიყვანა მიზანში. შრანტულუმმა შასპოს თოფმა ორ მინუტსა და 40 სეკუნდში 28 ჯერ გაისროლა და 25-ჯერ მიზანში ამოიყვანა. შგვიტარულმა მარტინის სისტემის თოფმა 2 მინუტში 42 ჯერ გაისროლა და 37-ჯერ მიზანში მოხდა.

ამბობენ, რომ რაც სკურანგემა ნაპოლეონის ბრონზის ძეგლებზე, ყველა ზარბაზნებათ უნდა გადადნონო.

ბარკოვის ოქტის სასამართლოში ამ მოკლე ერთი დანაშავე ქალი თვითონ იტყუენიდა თავის თავსა. ის დასაოცარა მხარე შეხედულია კაცმა, როცა ამ ქალის ცხადებულა მისი უკანონო შვილი და არც ერთ საზოგადოებასთან მიწერილი, უსამართლო დიარებოდა და ხან ბევრი უზედურება, შეურაცხუფო და გაჭირება წვევთა იმას თავზე; ასე რომ გაჭირებულ ცხადებამ ციმბირში დასახლება ამჯობინა. იმ სოფლადაც ეს ქალი იყო, სასოფლო სასამართლოს დაიწვა; გამოხმობებში ცეცხლის შიკადება მწერალს დაბარა, მაგრამ ეს ქალი მივიდა იმასა გაუტუდა, რომ სახლს მე წაუვიდე ცეცხლი და და დამსჯოთო. მაგრამ თავის სურვილი შინა აასრულა: სასამართლომ გამართლა ეს ქალი და თაოდენი შემწუბავ მისცა.— ამ რას აქწენიან სიღარიბე!

მიღვლემსგევი დამწყვედულს ნაპოლეონს სექტ., საღამოს, თავის მოკლეა მოუწოდებოდა რომ მხელი დასაჯერებელია, რომ იმისთანა სხვა იმ მოველა შეველოს. ამ როგორ ყოფილა სხვა სექტ., საღამოს, ის დიარებოდა თურმე პაპის დროს ინგლისიდან რაღაც დეპეშა და წინებოლია; წუთითახეს თუ არა დეპეშა, იმ წამსვე სველა, დაბრუნებულა შინ და ჩუქვითა კარები საათის განმავლობაში იმის თთახიდან სულის წყაყც არ გამოისმოდა; შემდეგ პრინც იტიოატს ნაქრობს) დაუწვია კარებზე ზარბუნი, მაგრამ ნაონი არ აღებს; ბოლოს კარები ჩაუტყრევიით დახაეთ, რომ ნაპოლეონი გაუვიტლებული წამოწვამდინა და ძივის დაფას სულსა. იმწამსვე მიათ ექიმები და, როგორც იყო, მოუტრუნეს ამბავის შემდეგ, ამბობენ, ის აეთ არისო.

თუ ჩვენ მითხველს ახლანდელი ომიანობის ბისთვის უდენებია თვალ-ყური, იმას ევოლინებ ბაზრის, თავის 80,000 ჯარით. მეცის სხვა დამწყვედული; იმას იგვლივ არტყია გერმანის ჯარი, ასე რომ მწელადა ტუბოლობენ სხვა ცუხები იმის ამბავს. ამას წინეთ აი რა ოსტატობა რეს მეცში თავის მდგომარეობის შესატყობინებლათ აქვეს აეროტატი (პაერის შარი) სიმალით ეტყენი, ჩასდევს შიგ წონები და, როცა ქარი საფთის დასავლეთისკენ ჰქირდა, ზვეით გაუშვის. ზაროსტატზე დაწვრილი იყო, რომ ეს პაერის მგეციდან მოდისო და, ვისაც ის ჩაუვარდება ვიხოვთ, რაც შიგ წონებია, ფრჩხით გაგზავნისო სამებრ. მაგრამ, საუბედუროთ, აუშვეს თუ არა როსტატი, ქარმა ბერმანისკენ დაიწყო ქროლა დაცვა ბადენში და ფრანკულზეების წიგნები ნემეციბებზედა ხელში. მეორეთ აწვებული აეროსტატერთს საფრანგეთის სოფელში ჩამოვარდნილა. ამ რომ ამ აეროსტატით გამოგზავნილ წინებში რომ ჩვენ მეცში იმდონათ გვაქვს ჯერ სულსა საოპარი მასლები, რომ ორ თვეს მიინც შევედოთ დევ გაძლებოთ.

Table with 2 columns: Item Name and Value. Includes items like '22 სექტემბერს პეტერბურლის ქაზე შემდეგი ფასები იყო: პირველი შინაგანი სესხის ბილეთი ღირდა 141 მ. და მეორესა 139', 'ხუთ სარგებლიანი სახელმწიფო ბანკის ბილეთი 90', 'ხუთ-სარგებლიანი გამოსყიდვის მოწობა 84', 'შქელი (ჩეტერტი) 10', '21 სექტემბერს მოსკოვის ბირგაიყიდა: პრიბი 14 მ. და 50 კ, ნუხის აბრეშუმი 220, ბუხარის ბამბა 9, 25, ამერიკის ბამბა 12.

განცხადება

„მნათობის“ რედაქცია აცხადებს ამით ვისაც წარსული 1869 წლის „მნათობის“ დრი ფული ჯერაც არ გამოუგზავნია თობის“ რედაქციაში, ამ ერთი თვის გლობაში უთუოდ გამოგზავნოს; და იმის გამოგზავნის, იმის სახელს რედაქცია მოაასხადებს. აგრეთვე ვინც წლიდან 1870 წ. თობის“ წყედრ ფულს არ შემოიტანა რედაქცია აღარ გაუგზავნის შემდეგ ნომერს.